

ВІЗИТКИ КАРПАТСЬКОГО КРАЮ: ЗАМІТКИ ПОДОРОЖУЮЧИХ

«Туристична подорож — ефективний засіб культурного збагачення особистості. Туристи сподобляються бджолам: вони збирають нектар із квіток досвіду всіх народів»

О. Онищенко

В травні 2011 року краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот» здійснив заплановану подорож Карпатським краєм у рамках проекту «Дивовижна Україна — все те, що варто побачити на власні очі». Наша подорож — лише коротке знайомство з минулим і сучасним цієї землі, що не залишає байдужих, тих, кого цікавить краса природи, пам'ятки старовини, різноманітні національні культури, їхні звичаї та традиції... Вразило, що таке чисте повітря як у Карпатах — рідко де знайдеш. Тому недаремно звать Карпати «Легенями Європи». Гірські вершини, квітучі

полонини, численні мінеральні джерела відкривають великі можливості для захоплюючої мандрівки та цікавого відпочинку. Ми стверджуємо, що у Карпатах немає посередніх місць — є гарні і дуже гарні!

Свою подорож дивовижним краєм ми почали зі знайомства з **ТРУСКАВЦЕМ**. У мальовничому тихому закутку українського Прикарпаття причаїлось маленьке курортне місто, на висоті 450 м над рівнем моря. Повна свіжості зелена долина, багате на кисень і озон повітря, теплий, помірно континентальний клімат і цілющі мінеральні води — все це створює винятково сприятливі умо-

ви для відпочинку і оздоровлення. Сонячних днів тут буває біля 200, неповних — біля 100, ну, а решту — падає дощ. Так і повинно бути, тому що без дощу і снігу не було б «Нафтусі»!

Історичні згадки про Трускавець сягають у глибоку давнину Галичини — західної частини колись великої і могутньої, на той час, Київської Русі. І саме з видобуванням солі пов'язана історія розвитку Трускавця. Недарма ж деякі історики вважають, що назва Трускавець походить від литовської назви солі «друска».

Чого тільки не знала трускавецька земля: це був край солеварень, нафто-

вих та озокеритних копалень, тут добували сірку, свинець, цинкові руди. Але поступово край солеварів перетворився на курорт Трускавець. Львівський хімік-аптекарь Теодор Торосевич у 1836 році опублікував свої дослідження про трускавецькі мінеральні води і, звичайно ж, описав склад нафтової води, якій пізніше дали назву «Нафтуса». З цих часів починається «європізація» Трускавця. Будується залізниця з вокзалом, модернізуються водолікарні, запроваджуються новітні засоби лікування, будуються нові вілли. Деякий час Трускавець був найкращим польським курортом. Минали роки. Змінювалися володарі у Трускавці.

Наступні 50 років Трускавець був радянським, або, як його тоді називали «Всесоюзна оздоровниця». За ці роки збудовано висотні санаторії, нові бовєти мінеральних вод, нові свердловини «Нафтусі». Побувати у Трускавці стало престижним. Розпався Союз, але не розпався Трускавець. Трускавець — це найбільший у світі бальнеологічний курорт, куди щомісяця з'їжджаються на відпочинок і лікування біля 15 тисяч курортників з різних країн. Уявляєте скільки зустрічей і проводів!

Наступна наша зупинка місто **САМБІР** — одне з найстаріших та наймальовничих міст на Прикарпатті. Першою друкованою згадкою про місто вважається 1241 рік, коли орди хана Батия вдруге напали на давньоруські землі. Укріплене городище Самбора було повністю зруйноване. Тепер на цьому місці знаходиться Старий Самбір.

Дослідники підтримують легенду, що назва міста Самбір походить від словосполучення «самі бори» — ліси, які росли в той час на околицях, інші вважають правдивою легенду про назву міста від назви червоної верби званої «самбірка», «самборина». У місті багато цікавих житлових споруд та декілька монастирів. Нам довелося побувати у костелі Святого Станіслава при Бернардинському монастирі, де нас вразив концерт та звучання одного з найбільших органів у Європі.

Перебуваючи в Самборі, ми не змогли не відвідати унікальне село **КУЛЬЧИЦІ** — батьківщину Петра Сагайдачного, найвидатнішого гетьмана Війська Запорозького і полководця, засновника Київського братства. Доволі цікавим є історичний факт, що з цього села походить і ще кілька відомих козацьких гетьманів: Марко Жмайло, Іван Сулима, Павло Павлюк.

Але відомі Кульчиці не самими гетьманами. У селі народилася людина, яка познайомила Європу ... із кавою. Це Юрій Кульчицький — український купець, герой оборони Відня. Історія життя цієї людини дуже цікава. За порятунок міста вдячні австрійці подарували героєві весь запас трофеїв кави. Юрій Кульчицький відкрив у Відні кав'ярню «Дім під синьою пляшкою», яка стала одним із популярніших місць австрійської столиці. Із вдячності й за каву, й за визволення міста від турків городяни встановили на одній із віденських вулиць пам'ятну статую славетному українцеві. Так що, коли в українських містах зараз масово з'являються модні віденські кав'ярні, то

знайте: насправді вони ніякі не віденські, а наші, українські!

Наша мандрівка привела нас до старовинного міста **ДРОГОБИЧ**, яке є своєрідною столицею львівських Кар-

пат. На перший погляд це звичайне, нічим не видатне провінційне місто. Але після відвідування Дрогобича у багатьох з нас виникла думка, що ми б хотіли узнати це місто якось більше. Ми дізна-

лися про його цікавинки: про те, що Дрогобич був центром солеваріння, а на гербі його зображено дев'ять бочок солі, які символізують дев'ять солеварень, зараз у місті є один антикварний солеварний завод, і уявляєте, дата заснування заводу — 1250 рік! Ще ми дізнались, що Дрогобич був центром однієї області до 1959 року, що є в місті аж один вуз — це Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка. Як там з навчальним процесом — ми не цікавилися, але заклад, розташований у старовинному красивому будинку, вражає своєю архітектурою.

Щодо архітектури — в місті декілька дерев'яних храмів. Найвражаючий з них — Святого Юра (XV-XVII ст.) — один з найяскравіших зразків галицької народної архітектури. Храм не місцевий, а перенесений у Дрогобич з Надіїва (Прикарпаття) разом із дзвіницею. Отак взяли і перенесли церкву, як валізу! Треба ж таке! У храмі зберігся унікальний іконостас XVII ст. Храм не діючий, а слугує приміщенням для одного з відділів краєзнавчого музею. Дивлячись на ці церкви, виникає думка: як дерево може зберегтися так довго? Чи це все підробка?

Звичайно, є в місті і муровані храми. Перед усім, слід відзначити церкву Петра і Павла, храм дуже незвичної форми. Поруч із площею Ринок, можна побачити відразу дві великі культові споруди: церкву Святої Трійці, яка є кафедральним собором Дрогобицько-Самбірської єпархії, та костел Святого Варфоломія. Біля костелу стоїть найвідоміша пам'ятка міста, яка є його візитною картою — давньоруська оборонна вежа (XIII-XV ст.) А біля вежі стоїть пам'ятник Юрію Котермакові, який на честь своєї Батьківщини взяв собі псевдонім Дрогобич. Він був вченим, доктором медицини і філософії, автором першої української друкованої книги. А ще Юрій Дрогобич був певний час ректором найстарішого вузу Європи — Болонського університету. Ось так!

Вихідцями з Дрогобича є багато видатних людей, серед яких слід згадати Бруно Шульца (1892-1942). Як нам не соромно в цьому зізнаватися, але до поїздки в Дрогобич багато з нас навіть не знали про існування такої постаті... Дійсно, дуже дивно, що цей письменник і художник не є достатньо відомим. Із Дрогобичем також тісно пов'язано ім'я Івана Франка, який у 1864-1875 рр. жив і навчався у місті.

А взагалі... вулицями Дрогобича просто приємно гуляти. Вважаю, що нам пощастило, що ми потрапили до Дрогобича саме в цю пору, коли місто просто поринуло в цвітіння. Одним словом, місто дуже душевне, Дрогобич має своє неповторне обличчя й атмосферу. Тут, попри все, зберігся дух старої Галичини. Дуже хотілося б, щоб інші українські міста не втрачали свого обличчя і своєї "українськості".

Мандруючи у південному напрямку від Дрогобича, проїхали ми через дивовижне селище **СХІДНИЦЯ**, що розташоване серед зелених гір. Саме тут починається національний парк «Сколівські бескиди».

Із глибини віків до нас дійшла не одна легенда про мужніх верховинців. Народні перекази донесли до нас відомості з часів Галицько-Волинського князівства про те, що на місці нинішньої

Східниці було поселення Золота Баня (тепер цю назву має центральна вулиця селища). Більшість жителів Золотої Бані загинула в нерівній битві з чужинськими ордами. А ті, що залишилися живими, з часом стали сходити в долину, відновлювати свої оселі. Бо це була батьківщина бойків, котрі споконвіку уміли працювати в лісі, а пізніше — добувати нафту. Так і осіли тут люди і назвали своє маленьке село Східницею.

Пройде ще не одне століття, поки цей куточок стане відомим у всій Європі. Тут вперше було пробурено свердловину механічним способом. Вдруге слава прийшла до Східниці майже через сто років, коли у Східниці забив фонтан нового родовища цілющої води «Нафтуся». Вчені стверджують, що за лікувальними властивостями мінеральна вода не тільки не поступається, а навіть переважає відому Трускавецьку. У Східницькому родовищі мінеральних вод сьогодні налічується 38 джерел і 17 свердловин із різним хімічним складом мінеральної води.

За кілька кілометрів від Східниці знаходяться Урицькі скелі — пам'ятка природи та археології національного значення, яка не має аналогів у Європі. Вони входять до історико-ландшафтного комплексу «ТУСТАНЬ»

Величні урвисті скелі висотою до 50 м - об'єкт масового відвідування туристами, тому що тут знайдені рештки стін та будівельних конструкцій давньоруської фортеці. Не лише на Україні, але і у всій Європі немає дерев'яних фортець X-XIII століть, що до цих пір збереглися, а це ставить залишки Тустані в ряд унікальних пам'яток староруської архітектури домонгольського періоду. Захисники цієї фортеці протягом довгого часу чинили опір татаро-монгольським завойовникам. У скелях вирубані гrotи, підземні ходи, колодязі. У 1970 році жителі села Урич взяли участь у зйомках художнього фільму «Захар Беркут» за однойменною повістю Івана Франка.

Мандрували ми і ще кількома туристичними місцями та містами Прикарпаття. Це місто Стрий, місто-курорт Моршин, Сколе, гірськолижний комплекс «Плай», рідинне село видатного українського письменника І. Франка — Нагуєвичі (назва до 1952 року).

Надовго запам'ятається нам зупинка та обід біля водоспаду на річці Кам'янка, «Бойківські вечорниці» в одному із гостинних комплексів, екскурсія до греко-католицького Гошівського монастиря, що вважається однією із найвеличніших релігійних та історико-архітектурних святинь Західної України. Його щорічно відвідує кілька мільйонів прочан з різних країн Європи.

Чисте повітря, чудові паркові зони, карпатські смереки і ялинки, чудові карпатські краєвиди, чистенькі вулички із різнокольоровими житловими будинками — все це перетворилося на чарівну подорож. Мальовнича природа доповнювалася колоритом у національному стилі, чисельними пам'ятками історії та архітектури, а найголовніше — це спілкування з приємними доброзичливими гостинними людьми. І тому виникає бажання відвідати ці місця ще не раз.

Кіреєва С.М.,
керівник краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот»

